

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

241

Przestrzeń a rozwój

Redaktorzy naukowi

Stanisław Korenik

Anna Dybała

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Recenzenci: Florian Kuźnik, Janusz Słodczyk, Zygmunt Szymła,
Eugeniusz Wojciechowski

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

Publikacja została sfinansowana przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-272-7

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	11
------------	----

Część 1. Współczesne uwarunkowania rozwoju społeczno-ekonomicznego krajów, regionów i obszarów metropolitalnych

Patrycja Brańka: Atrakcyjność inwestycyjna województwa małopolskiego w oczach przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (w świetle badań ankietowych).....	15
Adam Dąbrowski: Kierunki europejskiej polityki regionalnej – wybrane problemy	30
Piotr Hajduga: Dolnośląskie specjalne strefy ekonomiczne jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej w świetle ocen przedsiębiorców – wyniki badania empirycznego	41
Krzysztof Heffner, Brygida Klemens: Struktury klastrowe w gospodarce przestrzennej – wybrane korzyści i problemy rozwoju w skali lokalnej i regionalnej	56
Petr Hlaváček: The classification of analytical and management qualitative frameworks for municipal and regional development	65
Stanisław Korenik: Nowe zjawiska występujące w rozwoju aktywizujących się regionów.....	76
Anna Mempel-Śnieżyk: Uwarunkowania funkcjonowania powiązań sieciowych w województwie dolnośląskim	85
Katarzyna Miszczak: Partnerstwo publiczno-prywatne w regionach przygranicznych Polski, Czech i Niemiec – szanse i zagrożenia	105
Monika Musiał-Malago: Polaryzacja strukturalna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.....	120
Małgorzata Rogowska: Znaczenie miast w polityce regionalnej Unii Europejskiej.....	133
Dorota Rynio: Rozwój społeczno-gospodarczy ośrodka wzrostu w okresie kryzysu gospodarki światowej.....	140
Miloslav Šašek: Development of population in the Czech Republic after 1989	150
Piotr Serafin: Stan i zmiany zagospodarowania przestrzeni wsi w strefie podmiejskiej województwa małopolskiego na przykładzie gmin Niepołomice i Wieliczka	162
Kazimiera Wilk: Sytuacja demograficzna w Federacji Rosyjskiej w latach 1990-2009	180

Arkadiusz Przybyłka: Narodowy Fundusz Zdrowia jako główny organizator usług zdrowotnych w Polsce	190
Justyna Anders: Rola władz publicznych w stymulowaniu partycypacji obywateli w procesach <i>governance</i> – doświadczenia międzynarodowe i wnioski dla Polski.....	200
Marek Dylewski, Beata Filipiak: Możliwości rozwoju obszarów metropolitalnych w nowych uwarunkowaniach finansowych jednostek samorządu terytorialnego.....	212
Andrzej Rączaszek: Procesy rozwojowe największych polskich miast w okresie transformacji.....	224

Część 2. Społeczne, gospodarcze i środowiskowe problemy rozwoju lokalnego

Jacek Chądzyński: Władza lokalna a rynek – pomiędzy współpracą a konkurencją.....	241
Eleonora Gonda-Soroczyńska: Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w przestrzeni uzdrowiska na przykładzie Czerniawy-Zdroju.....	252
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Partycypacja społeczna – przymus czy rzeczywista potrzeba?.....	262
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Zadowolenie z miejsca zamieszkania – ocena mieszkańców i władz lokalnych na przykładzie Głowna	277
Andrzej Łuczyszyn: Lokalna przestrzeń publiczna w gospodarce kreatywnej	290
Magdalena Pięta-Kanurska: Związki kultury i ekonomii oraz ich wpływ na rozwój miasta.....	301
Joost Platje: Local governance's capacity to direct its own path of sustainable development.....	310
Andrzej Raszkowski: Nowe trendy w marketingu miejsc.....	319
Anna Batko: Administracja publiczna jako stymulator zmian w turystyce miasta – na przykładzie Krakowa w latach 1989-2006	328
Piotr Ruczkowski: Ewidencja ludności – nowe zasady meldunkowe	340

Część 3. Innowacyjność i przedsiębiorczość a rozwój

Niki Derlukiewicz: Unia innowacji jako sposób na zwiększenie innowacyjności gospodarki europejskiej.....	355
Dariusz Głuszcuk: Finansowanie działalności innowacyjnej – źródła i bariery w przekroju regionów Polski (NTS-2).....	366

Niki Derlukiewicz, Małgorzata Rogowska, Stanisław Korenik, Jarmila Horáková, Jiří Louda: Polsko-czeska współpraca transgraniczna małych i średnich przedsiębiorstw	377
Anna Korombel: Najczęściej popełniane błędy podczas wdrażania zintegrowanego zarządzania ryzykiem (ERM) w polskich przedsiębiorstwach	388
Kamil Wiśniewski: Systemowe zarządzanie wiedzą w ujęciu teoretycznym i praktycznym	396
Paweł Dziekański, Jan Puchala: Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny na przykładzie powiatu limanowskiego	405
Jerzy Wąchol: Rola państwa i jego interesariuszy we władztwie korporacyjnym w okresie wychodzenia ze spowolnienia gospodarczego i kryzysu ...	417
Aleksandra Pisarska, Mieczysław Poborski: Wybrane problemy inwestowania w rzeczowe aktywa trwałe (na przykładzie uczelni publicznych w Polsce).....	427
Agnieszka Izabela Baruk: Specyfika działań motywujących stosowanych wobec polskich pracowników.....	437
Monika Stelmaszczyk: Właściciel małego przedsiębiorstwa menedżerem zorientowanym na kulturę – wyzwania i perspektywy	447
Barbara Batko: Wpływ jakości informacji publicznej na minimalizację ryzyka podejmowania decyzji na rynku pracy	455

Część 4. Wybrane problemy planowania przestrzennego

Oğuz Özbek: Central planning of development through etatism in Turkey: the state planning organisation	467
Kinga Wasilewska: Samorząd terytorialny jako nowy podmiot polityki przestrzennej	474
Aleksandra Koźlak: Modelowe ujęcie transportu w planowaniu przestrzennym	489
Anna Kamińska: Rola ewaluacji w zarządzaniu procesem rewitalizacji przestrzeni miejskiej	502

Część 5. Zagadnienia różne

Hubert Kaczmarczyk: Właściwe zadania państwa w ujęciu F.A. von Hayeka	513
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Transfery fiskalne a przeciwdziałanie szokom asymetrycznym w ramach Unii Gospodarczo-Walutowej w Europie ..	522
Adam Peszko: Krytyka liberalnej doktryny lat 90. i nowe nurty w ekonomii pierwszej dekady XXI wieku.....	532
Andrzej Adamczyk: Incydentalna kontrola rozporządzeń przez sądy.....	543

Summaries

Patrycja Brańka: Investment attractiveness of Małopolska voivodeship in opinion of foreign capital enterprises (in the light of survey results).....	29
Adam Dąbrowski: Directions of European Regional Policy – selected problems.....	40
Piotr Hajduga: Special economic zones in Lower Silesia as a business place in the light of assessments of entrepreneurs – results of empirical research	55
Krystian Heffner, Brygida Klemens: Cluster structures in spatial economy – chosen benefits and problems of development on the local and regional scale	64
Petr Hlaváček: Klasyfikacja analitycznych i zarządczych ram kwalifikacyjnych w rozwoju gmin i regionów	75
Stanisław Korenik: New phenomena occurring in the development of activating regions	84
Anna Mempel-Śnieżyk: Conditions of functioning of the network relations in Lower Silesia Voivodeship	104
Katarzyna Miszczak: Public-Private Partnership in the border regions of Poland, the Czech Republic and Germany – opportunities and threats.....	119
Monika Musiał-Malago: Structural polarization of Cracow Metropolitan Area.....	132
Małgorzata Rogowska: The importance of cities in the European Union's regional policy	139
Dorota Rynio: Social-economic development of growth center in the time of worldwide economy crisis	149
Miloslav Šašek: Rozwój populacji w Czechach po roku 1989	161
Piotr Serafin: Spatial planning of rural areas in the suburbs of Małopolska: state and changes – the case of Wieliczka and Niepołomice.....	179
Kazimiera Wilk: The demographic situation in the Russian Federation in the years 1990-2009.....	189
Arkadiusz Przybyłka: The National Health Fund as the main organizer of health services in Poland	199
Justyna Anders: The role of public authorities in promoting civic participation in processes of <i>governance</i> – application of international practices in the Polish context.....	211
Marek Dylewski, Beata Filipiak: Development opportunities of metropolitan areas in the new financial circumstances of local government units	223
Andrzej Rączaszek: Development processes in the biggest Polish cities in the transformation period.....	237

Jacek Chądryński: Local government and market – between cooperation and competition	251
Eleonora Gonda-Soroczyńska: The condition of the natural environment in the development of a spa town – the case of Czerniawa-Zdrój	261
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Social participation – obligation or real need?	276
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Satisfaction with the place of residence – evaluation of place and local authorities as on the example of Głowno.....	289
Andrzej Łuczyszyn: Local public space in creative economy.....	300
Magdalena Pięta-Kanurska: The relationship between culture and economics and their impact on urban development	309
Joost Platje: Zdolność samorządu terytorialnego do kierowania własną ścieżką rozwoju zrównoważonego	318
Andrzej Raszkowski: New trends in place marketing	327
Anna Batko: Public administration as a stimulator of changes in city tourism – based on Cracow between the years 1989 and 2006	339
Piotr Ruczkowski: Population registration – the new residence regulations..	351
Niki Derlukiewicz: Innovation Union as a way to increase the innovation in European economy	365
Dariusz Głuszczyk: Financing innovation activities – sources and barriers with regard to regions in Poland (NTS-2)	376
Niki Derlukiewicz, Małgorzata Rogowska, Stanisław Korenik, Jarmila Horáková, Jiří Louda: Polish-Czech border cooperation of small and medium-sized enterprises	387
Anna Korombel: The most common errors during the implementation of Enterprise Risk Management (ERM) in Polish enterprises	395
Kamil Wiśniewski: System knowledge management from theoretical and practical perspective	404
Paweł Dziekański, Jan Puchała: Support of the enterprise by the territorial council on the example of Limanowski administrative district.....	416
Jerzy Wąchol: The role of the state and its stakeholders in corporate governance while getting out of the economic downturn and crisis.....	426
Aleksandra Pisarska, Mieczysław Poborski: Selected problems of investing in tangible fixed assets (as exemplified by public institutions of higher education)	435
Agnieszka Izabela Baruk: Essence of motivation activities used towards Polish employees	446
Monika Stelmaszczyk: Owner of small company as a culture-oriented manager – challenges and prospects	454
Barbara Batko: The impact of public information quality to minimize the decision making risk on the labour market.....	464

Oğuz Özbek: Centralne planowanie rozwoju przez etatyzm w Turcji: Państwowy Urząd Planowania	473
Kinga Wasilewska: Local self-government as a new subject of spatial policy.	488
Aleksandra Koźlak: Land-use/transport models in spatial planning.....	501
Anna Kamińska: The role of evaluation in the management of urban space revitalization process	510
Hubert Kaczmarczyk: Appropriate tasks of the state in terms of F.A. von Hayek.....	521
Malgorzata Gajda-Kantorowska: Fiscal transfers as asymmetric shocks absorption mechanisms in the European Monetary Union.....	531
Adam Peszko: Criticism of neoclassic doctrine of the 90s and new currents of economics in the first decade of the XXI century.....	542
Andrzej Adamczyk: The right of courts to refuse incidentally to apply regulations.....	557

Małgorzata Rogowska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ZNACZENIE MIAST W POLITYCE REGIONALNEJ UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie: Miasta – z uwagi na swój potencjał, a także pojawiające się nowe problemy – stają się coraz bardziej widocznym podmiotem polityki regionalnej Unii Europejskiej i akumulują coraz więcej unijnych środków pomocowych. Ze względu na zachodzące zmiany warto podkreślić, że w nowych uwarunkowaniach kreatywność staje się jedną z najbardziej pożądanych cech XXI wieku również w odniesieniu do miast. Aby rozwijać postawy kreatywne, muszą istnieć (zostać stworzone) odpowiednie ramy w postaci edukacji i kultury, a także odpowiednich cech przestrzeni miejskiej. Kategoria kreatywności na nowo staje się czynnikiem rozwoju, wiele miast na świecie przeżywa bowiem kryzys i znajduje się w okresie transformacji. Zostało to także dostrzeżone w dokumentach UE dotyczących kwestii miejskich.

Słowa kluczowe: kreatywne miasto, polityka miejska, UE.

1. Wstęp

Zwrócenie uwagi na problemy rozwoju współczesnych miast (nie tylko europejskich) wiąże się z narastającą dynamiką zachodzących zmian, utożsamianych z procesem globalizacji. Rosnące znaczenie wielkich miast wynika z faktu, że są one najsilniejszym elementem układu przestrzennego, w którym istnieją szczególnie korzystne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Sprzyja to polaryzacji procesów wzrostu gospodarczego, czego przejawem jest m.in. uzyskiwanie przez metropolie zdolności do wzrostu szybszego i trwalszego niż obszary peryferii. Charakterystyczne dla współczesnych metropolii jest ograniczenie zapotrzebowania na zasoby regionalne do nisko wykwalifikowanej pracy oraz terenów rekreacyjnych dostępnych tylko dla klasy metropolitarnej (pola golfowe czy zamknięte osiedla rezydecjalne, *gated communities*)¹. Z drugiej strony metropolie są odpowiedzialne na wytwarzanie ok. 70% PKB UE, a obszary miejskie są podstawą budowy nowej gospodarki wykorzystującej innowacje, wiedzę oraz ludzką kreatywność.

¹ G. Gorzelak, B. Jałowiecki, *Europejskie granice: jedność czy podziały kontynentu?*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2001, nr 2-3 (6), s. 66-67.

Tabela 1. Wskaźnik urbanizacji w Europie w latach 1950-2010

Lata	Wskaźnik urbanizacji [%]
1950	51,21
1960	56,90
1970	62,76
1980	67,99
1990	70,52
2000	71,41
2010	72,58
2040	81,00

Źródło: opracowanie własne, na podstawie: <http://esa.un.org/unup>.

Wskaźnik urbanizacji w Europie stale wzrasta. Jego wartości w latach 1950-2010 z prognozą na rok 2040 zawiera tabela 1. Sieć osadnicza w UE ma specyficzny charakter. Składa się z ok. 5000 miast i miasteczek oraz prawie 1000 dużych miast rozszaniach po całym jej terytorium. Pomimo stosunkowo gęstej i policentrycznej sieci miejskiej, tylko 7% ludności mieszka w ośrodkach liczących ponad 5 mln mieszkańców, podczas gdy w USA jest to 25% populacji².

2. Ewolucja polityki miejskiej Unii Europejskiej

Polityka regionalna Unii dopiero z początkiem lat 90. XX wieku wskazuje miasta jako źródło potencjalnych problemów oraz bieguny wzrostu. Tłem dla nowych aspektów rozwoju regionalnego były reforma funduszy strukturalnych w 1988 r. oraz wejście w życie w 1993 r. Traktatu o UE, który spójność traktował jako jeden z głównych celów Wspólnoty Europejskiej. Kształtowanie polityki miejskiej polegało na wykorzystaniu dostępnych instrumentów w ramach istniejącej polityki regionalnej UE, a praktycznym wymiarem tego procesu było powstanie Urban Pilot Projects, pierwszego pilotażowego programu polityki regionalnej UE skierowanego bezpośrednio do miast. W latach 1989-1999 Miejskie Projekty Pilotażowe podejmowane były w ramach dwóch edycji³. Kolejne inicjatywy UE adresowane do miejskich obszarów to przede wszystkim:

- Inicjatywa Wspólnotowa URBAN,
- Program URBACT,
- Program Urban Audit.

Na rozwój obszarów miejskich na poziomie wspólnotowym największy wpływ miały dwie edycje Inicjatywy Wspólnotowej URBAN. W pierwszej, pod nazwą

² www.mrr.gov.pl.

³ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_regionalna/rozwoj_miast/rozwoj_miast_w_ue/strony/rozwoj_miast_w_ue.aspx, dostęp: 2.09.2010.

URBAN I, realizowanej w latach 1994-1999, skupiono się głównie na wspieraniu innowacyjnych modeli rozwoju gospodarczego i społecznego oraz rewitalizacji miast. Działania w ramach projektu miały być odpowiedzią na takie problemy, jak izolacja fizyczna dzielnic zdegradowanych, ubóstwo czy wykluczenie społeczne ich mieszkańców. Kolejną Inicjatywę Wspólnotową, o nazwie URBAN II, podjęto dzięki pozytywnym rezultatom pierwszej edycji i kontynuowano w latach 2000-2006. Integralną jej częścią był powstały w 2002 r. program URBACT, w którym mogły uczestniczyć tylko wybrane miasta z 15 krajów UE, a od maja 2004 r. także miasta nowych krajów członkowskich. Celem programu było wspieranie rozwoju międzynarodowej wymiany doświadczeń między miastami lub innymi partnerami uczestniczącymi w URBAN I i URBAN II oraz w Miejskich Projektach Pilotażowych. Opierał się on na promowaniu wiedzy na temat zintegrowanego zarządzania miejskiego i wymianie doświadczeń uzyskanych podczas realizacji programów URBAN⁴.

W maju 2007 r. przyjęto dokument o nazwie *Karta Lipska w sprawie Zrównoważonych Miast Europejskich (Leipzig Charter on Sustainable European Cities)*. Nie ma on charakteru obligatoryjnego, jest jedynie deklaracją na rzecz zrównoważonego rozwoju miast w krajach UE i zawiera ramy oraz powszechne zasady i strategie polityki rozwoju miast. Zawarte w nim zobowiązania stron mają istotne znaczenie dla gospodarczego aspektu funkcjonowania dużych miast europejskich. Dokument podkreśla znaczenie zintegrowanej polityki rozwoju miejskiego, kładąc nacisk na: tworzenie i zapewnianie przestrzeni publicznych o wysokiej jakości; modernizację sieci infrastrukturalnych oraz poprawę wydajności energetycznej; aktywną politykę innowacyjną i kształcenia oraz wspieranie kryzysowych obszarów miejskich⁵.

Znaczenie miast podkreślane jest w wielu innych dokumentach instytucji wspólnotowych; jednym z przykładów jest Komunikat Komisji Europejskiej (KE) do Rady i Parlamentu Europejskiego zatytułowany *Polityka spójności i miasta: rola miast i aglomeracji w odniesieniu do wzrostu i zatrudnienia w regionach*. Podkreśla on ogromne znaczenie miast europejskich, determinujących skuteczność działań UE na rzecz realizacji celów wzrostu i zatrudnienia⁶. Problematyka obszarów miejskich została zaakcentowana także w *Zielonej księdze w sprawie spójności terytorialnej. Przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę*. Dokument ten, przygotowany w 2008 r., miał na celu m.in. wypracowanie definicji spójności terytorialnej. Podkreśla

⁴ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/urbact/strony/urbact.aspx, dostęp: 2.09.2010.

⁵ *Działania uzupełniające do agendy terytorialnej i karty lipskiej: w kierunku europejskiego programu działania na rzecz rozwoju przestrzennego i spójności terytorialnej*, Notatka ad hoc przygotowana przez Departament B Polityki Strukturalnej i Polityki Spójności ROZWÓJ REGIONALNY, IP/B/REGI/FWC/2006-166-Lot 05-C02-SC, Bruksela 2007, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/territorialag-leipzigchart_ex_summary_/TerritorialAg-LeipzigChart_Ex_summary_pl.pdf, dostęp: 2.09.2010.

⁶ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego, *Polityka spójności i miasta – rola miast i aglomeracji w odniesieniu do wzrostu i zatrudnienia w regionach*, COM(2006) 385 z 12 lipca 2006 r., http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/urban/index_pl.htm, dostęp: 2.09.2010.

się w nim policentryczny układ jednostek osadniczych Europy i wskazuje konieczność podejmowania działań na rzecz zrównoważonego wzrostu gospodarczego, szczególnie w miejscach o największym poziomie wykluczenia społecznego i najbardziej zdegradowanym środowisku naturalnym. Liczbę małych i średnich miast w UE szacuje się na ok. 5000, natomiast dużych miast na ok. 1000⁷.

Podsumowując, punktem zwrotnym w polityce regionalnej Unii Europejskiej było przyjęcie w 2000 r. Strategii lizbońskiej. Zmieniła ona dotychczasowy kierunek polityki spójności i zwróciła uwagę na dotychczasowe bieguny rozwoju UE (duże miasta) jako motory napędowe całej Wspólnoty, nacechowane innowacyjnością, wiedzą i ludzką kreatywnością. Znalazło to odzwierciedlenie w polityce regionalnej w perspektywie finansowej 2007-2013, w której określona pula środków w ramach podstawowego celu 1. Konwergencja pochłaniającej ok. 82% środków budżetowych polityki spójności została ukierunkowana na wzmocnienie innowacyjności i osiągnięcie celów Strategii lizbońskiej. W Polsce w tej perspektywie, zgodnie z rekomendacją KE, ok. 40% środków w ramach programów regionalnych (RPO) jest przeznaczonych na osiągnięcie tych celów. Dodatkowo pomoc w ramach celu 2., z której korzystają regiony tzw. starych państw członkowskich UE (koncentrująca ok. 15% środków z budżetu), dotyczy wzmocnienia postaw i przedsięwzięć innowacyjnych, a zatem konkurencyjnych na arenie międzynarodowej.

3. Kreatywność w polityce miejskiej Unii Europejskiej

Od początków istnienia miasta odgrywały istotną rolę jako centra aktywności kulturalnej i ekonomicznej, zawsze stanowiły też odwzorowanie procesów zachodzących w sferze ekonomicznej. Dziś, wraz z kształtowaniem się nowego paradygmatu, czynniki rozwoju ulegają dematerializacji, nadal jednak podstawą jest kapitał ludzki, który ulega transformacji z ilości w jakość i staje się kapitałem kreatywnym. Jak wskazuje Ch. Landry, kategoria kreatywności jest czynnikiem rozwoju, wiele miast na świecie przeżywa bowiem kryzys i znajduje się w okresie transformacji. Tradycyjny przemysł zlokalizowany w miastach odgrywa coraz mniejszą rolę, a wartość dodana jest w większym stopniu kształtowana przez zastosowanie nowej wiedzy w procesie produkcji. W grze o pozycję konkurencyjną między miastami w XXI wieku nowego znaczenia nabierają miejsca, które wytworzyły pożądane warunki dla firm z obszaru wiedzy i innowacji, tj. posiadające uniwersytety, ośrodki badawcze i przemysły kultury. W pozycji konkurencyjnej mniej chodzi dziś o posiadane zasoby i położenie, bardziej o zdolność do rozwoju atrakcyjnego wizerunku i symboli⁸.

⁷ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego, *Zielona księga w sprawie spójności terytorialnej. Przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę*, COM(2008) 616 z 6 października 2008 r., http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_pl.htm, dostęp: 2.09.2010.

⁸ Ch. Landry, F. Bianchini, *The creative city*, dostępny na stronie internetowej <http://www.demos.co.uk/files/thecreativecity.pdf>.

Kreatywne miasto to takie, które wykorzystuje szeroko rozumianą kreatywność do budowania przewagi konkurencyjnej. Kreatywność w najszerszym ujęciu stanowi twórczą postawę, proces umysłowy pociągający za sobą powstawanie nowych idei, koncepcji lub skojarzeń oraz powiązań z istniejącymi już ideami i koncepcjami⁹. W odniesieniu do miasta kreatywność jako czynnik rozwoju rozumiana była w początkowym okresie kształtowania tej koncepcji jako swoiste remedium na kryzys miast występujący w latach 80. XX wieku. Jej autorzy podkreślają, że kreatywność nie musi być kwestią przypadku, ale może zostać wypracowana przez stworzenie odpowiednich warunków do życia, przede wszystkim otwartości, oraz podstawowych praw obywatelskich, które sprzyjają rozwijaniu postaw kreatywnych. Myślenie, planowanie i działanie kreatywne pozwalają na rozwiązanie pozornie niemożliwych do rozwiązania problemów miejskich¹⁰. W kreatywnym mieście zaangażowani są nie tylko artyści i podmioty kreatywnej ekonomii (choć to oni odgrywają najistotniejszą rolę), ale każdy, kto rozwiązuje problemy w pomysłowy sposób¹¹. Według koncepcji przedstawianej przez R. Floridę, kreatywne miasta to takie, które są atrakcyjne i zamieszkiwane przez klasę kreatywną¹². Zdaniem Floridy tylko niektóre miasta są w stanie przyciągnąć klasę kreatywną, a w konsekwencji przemysł wysokiej technologii, który lokalizuje się tam, gdzie znajdzie wysoko wykwalifikowanego pracownika. Są to miejsca, które wykształciły specyficzne warunki do życia, pracy i rozrywki, miejsca tolerancyjne, otwarte i przyjazne nowo przybyłym.

Kwestia kreatywności jest coraz częściej dostrzegana w ramach polityki regionalnej i miejskiej. Jednym z istotniejszych dokumentów unijnych zwracającym na nią uwagę jest *The Economy of Culture in Europe*, który wskazuje, w jaki sposób sektor kultury przyczynia się do realizacji celów Strategii lizbońskiej, i podkreśla, że jest on silnie skorelowany z sektorem ICT, przyciąga inwestycje i turystów, jest narzędziem społecznej integracji, a zatem sprzyja zwiększaniu spójności w Europie. Jako wnioski i rekomendacje dla przyszłej polityki regionalnej UE autorzy raportu proponują w ramach programów ramowych i funduszy strukturalnych rozwijać postawy kreatywne, zwiększać współpracę między sektorem kreatywnym i MSP oraz wspierać zmiany cyfrowe (*digital shift*), aby w pełni wykorzystywać możliwości, jakie dają postępujące innowacje technologiczne. Ponadto proponowane zmiany powinny dotyczyć wsparcia mobilności artystów, dostosowania standardów rachunkowości w celu ułatwienia wyceny wartości niematerialnych i prawnych, promowania kreatywnych postaw, zwiększenia finansowania inwestycji w aktywa niematerialne.

Z kolei w 2010 r. Komisja Europejska przygotowała dokument *Green Paper: Unlocking the Potential of Cultural and Creative Industries*, w którym podkreśla potencjał i znaczenie przemysłów kreatywnych dla przyszłego rozwoju i wzrostu konkurencyjności Europy, a także dla osiągnięcia celów nowej strategii „Europa

⁹ www.sjp.pl.

¹⁰ Ch. Landry, *The creative city. A toolkit for urban innovators*, Earthscan, London 2008, s. 21.

¹¹ Tamże.

¹² R. Florida, *The Rise of the Creative Class*, Basic Books, New York 2002.

2020". Można w nim znaleźć odniesienia do budowania marki państw, regionów i miast, rozwoju technologii ICT, kształcenia przez całe życie, innowacyjnych produktów, usług i technologii związanych z rozwojem zrównoważonym, a także dialogu międzykulturowego i budowania wspólnoty.

4. Zakończenie

Kreatywność staje się jedną z najbardziej pożądanых cech XXI wieku. Aby rozwijać postawy kreatywne, muszą istnieć (zostać stworzone) odpowiednie ramy w postaci edukacji, kultury, a także odpowiednich cech przestrzeni. Zdaniem Landry'ego ta ostatnia cecha ma marginalny wpływ, z kolei u Florydy miejsce (jego jakość) jest kluczem do sukcesu społeczno-ekonomicznego, a stworzenie odpowiedniego środowiska twórczego podstawą sukcesu miasta. Dla jakości życia w mieście coraz większego znaczenia nabierają kwestie kultury rozrywki, a także odpowiednia infrastruktura. Dowodzi to zmian w myśleniu o przestrzeni miejskiej i o uwarunkowaniach rozwoju współczesnego miasta. Miasto to nie tylko jednostka funkcjonalna z wydzielonymi sferami do pracy i wypoczynku, jak w koncepcji Le Corbusiera, ale także kreatywna, widziana przez pryzmat określonych, charakterystycznych symboli i znaków, przyciągająca klasę kreatywną, wykorzystująca swój endogeniczny potencjał. Miasta sukcesu, zgodnie z koncepcją Landry'ego, to miejsca zróżnicowane, tolerancyjne i artystyczne.

Literatura

- Działania uzupełniające do agendy terytorialnej i karty lipskiej: w kierunku europejskiego programu działania na rzecz rozwoju przestrzennego i spójności terytorialnej*, Notatka *ad hoc* przygotowana przez Departament B Polityki Strukturalnej i Polityki Spójności ROZWÓJ REGIONALNY, IP/B/REGI/FWC/2006-166-Lot 05-C02-SC, Bruksela 2007, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/territorialag-leipzigchart_ex_summary_/TerritorialAg-LeipzigChart_Ex_summary_pl.pdf, dostęp: 2.09.2010.
- Florida R., *The Rise of the Creative Class*, Basic Books, New York 2002.
- Gorzelał G., *Miasto jako przedmiot badań ekonomii*, [w:] *Miasto jako przedmiot badań naukowych w początkach XXI wieku*, red. B. Jałowiecki, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008.
- Gorzelał G., Jałowiecki B., *Europejskie granice: jedność czy podziały kontynentu?*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2001, nr 2-3 (6).
- Green Paper: Unlocking the Potential of Cultural and Creative Industries*, 2010, Brussels COM(2010) 183, http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/GreenPaper_creative_industries_en.pdf.
- Howkins J., *The Creative Economy, How People make money from Ideas*, Penguin, 2001.
- Klasik A., *Przemysły kreatywne oparte na nauce i kulturze*, [w:] *Kreatywne miasto – kreatywna aglomeracja*, red. A. Klasik, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2009.
- Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego, *Polityka spójności i miasta – rola miast i aglomeracji w odniesieniu do wzrostu i zatrudnienia w regionach*, COM(2006) 385 z 12 lipca 2006 r., http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/urban/index_pl.htm, dostęp: 2.09.2010.

- Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego, *Zielona księga w sprawie spójności terytorialnej. Przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę*, COM(2008) 616 z 6 października 2008 r., http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_pl.htm, dostęp: 2.09.2010.
- Landry Ch., Bianchini F., *The creative city*, <http://www.demos.co.uk/files/thecreativecity.pdf>.
- Landry Ch., *The Creative City Index: Measuring the creative pulse of your city*. www.charleslandry.com.
- Landry Ch., *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators*, Earthscan, London 2008.
- Matusik M., *Potencjał gospodarczy, innowacyjny i kreatywny wybranych metropolii europejskich*, [w:] *Kreatywne miasto – kreatywna aglomeracja*, red. A. Klasik, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2009.
- Pratt A.C., *Creative cities: the cultural industries and the creative class*, [http://eprints.lse.ac.uk/20704/1/Creative_cities_\(LSERO_pre-print\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/20704/1/Creative_cities_(LSERO_pre-print).pdf).
- Scott A.J., *The Cultural Economy of Cities*, Sage Publications, London, Thousand Oaks, New Delhi 2000.
- The Economy of Culture in Europe*, Study prepared for the European Commission, 2006, http://www.keanet.eu/ecoculture/executive_summary_en.pdf.
- Znaczenie gospodarcze sektora kultury. Wstęp do analizy problemu. Raport końcowy*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2010.
- www.esa.un.org/unup.
- www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_regionalna/rozwoj_miast/rozwoj_miast_w_ue/strony/rozwoj_miast_w_ue.aspx, dostęp: 2.09.2010.
- www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/urbact/strony/urbact.aspx, dostęp: 2.09.2010.
- www.sjp.pl.

THE IMPORTANCE OF CITIES IN THE EUROPEAN UNION'S REGIONAL POLICY

Summary: In the modern conditions of development the quality of human capital in the city increasingly become the subject matter. Based on the work of R. Florida, Ch. Landry and J. Howkins one can point the concept of creative city. It is a city that uses widely understood creativity to build competitive advantage. Creativity is nowadays one of the most important factors in modern city development in the so-called cultural industries. It can be also seen on EU regional policy planning.

Keywords: creative city, European Union's urban policy.